

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Janusz Sulima (spr.)
Sędziowie	SSA Andrzej Czapka SSA Jerzy Szczurewski
Protokolant	Anna Kuklińska

przy udziale prokuratora Małgorzaty Zińczuk

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2019 r.

sprawy **R. T. s. T.**

o wydanie wyroku łącznego

z powodu apelacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt II K 8/19

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

R. T. skazany został prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt II K 820/13 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 09 stycznia 2014 r., sygn. akt VII Ka 1159/13 za przestępstwa popełnione w okresie od 23 maja 2012 r. do 28 września 2012 r. i w okresie od lipca 2012 r. do 15 kwietnia 2013 r., stanowiące ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby oraz karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 20 złotych; kara grzywny została wykonana;

2. Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 09 października 2015 r., sygn. akt II K 609/14 za przestępstwo popełnione w dniu 20 lutego 2014 r., z art. 286 § 1 k.k. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby;

3. Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 22 sierpnia 2016 r., sygn. akt II K 376/15 za przestępstwa popełnione:

- a) w dniu 04 sierpnia 2014 r. z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) w okresie od lipca 2014 r. do 04 sierpnia 2014 r., z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności,

gdzie jednostkowe kary połączono, orzekając karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby; postanowieniem z dnia 20 czerwca 2017 r. zarządzone wykonanie kary pozbawienia wolności, którą skazany odbywa od 20 listopada 2017 r. i będzie odbywał do 19 maja 2019 r.;

4. Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 30 grudnia 2016 r., sygn. akt II K 644/15 za przestępstwo popełnione w dniu 21 marca 2013 r. z art. 286 § 1 k.k. na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 30 złotych; postanowieniem z dnia 14 listopada 2017 r. zarządzone wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności, którą skazany będzie wykonywał w okresie od 25 września 2030 r. do 08 listopada 2030 r.;

5. Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 18 września 2017 r., sygn. akt II K 476/16 za przestępstwa popełnione:

- a) w okresie od 30 stycznia 2014 r. do 27 lutego 2015 r. z art. 284 § 2 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności,
- b) w styczniu 2014 r. z art. 286 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności,
- c) w dniu 04 września 2015 r. z art. 284 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- d) w okresie od 28 sierpnia 2012 r. do 18 lutego 2016 r. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

gdzie jednostkowe kary połączono, orzekając karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności; skazany będzie odbywał orzeczoną karę od 19 maja 2019 r. do 14 listopada 2021 r.;

6. Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 05 lutego 2018 r., sygn. akt II K 121/17 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt VII Ka 370/18 za przestępstwa popełnione:

- a) w miesiącu wrześniu 2014 r. z art. 286 § 1 k.k. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) w dniu 20 lipca 2016 r. i w dniu 25 sierpnia 2016 r. stanowiące ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

gdzie jednostkowe kary połączono, orzekając karę łączną 1 roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności; skazany będzie wykonywał orzeczoną karę od 14 listopada 2021 r. do 13 kwietnia 2023 r.;

7. Sądu Rejonowego w Sokółce z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt II K 516/16 za przestępstwo popełnione w okresie od 05 lutego do 15 sierpnia 2014 r. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby;

8. Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt X K 682/16 za przestępstwo popełnione w dniu 23 września 2015 r. z art. 286 § 1 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności; skazany będzie wykonywał orzeczoną karę w okresie od 13 kwietnia 2023 r. do 07 lutego 2024 r.;

9. Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt II K 157/17 zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. akt II AKa 136/18 za przestępstwa popełnione w okresie od 25 maja 2012 r. do 30 maja 2012 r., jesienią 2012 r., w okresie od 27 lutego 2013 r. do 10 października 2013 r., w okresie od 20 stycznia 2014 r. do 18 lutego 2015 r., w okresie od 13 stycznia 2014 r. do 19 października 2015 r., w dniu

05 lutego 2014 r., w dniach 10 i 11 czerwca 2015 r., w okresie od 17 grudnia 2015 r. do 25 kwietnia 2016 r., w dniu 09 maja 2016 r., w okresie od 26 lipca 2016 r. do 27 lipca 2016 r., w okresie od 31 maja 2016 r. do 05 sierpnia 2016 r., w okresie od 17 sierpnia 2016 r. do 08 grudnia 2016 r., w okresie od 09 do 26 listopada 2015 r., w okresie od 15 listopada 2016 r. do 02 grudnia 2016 r., w dniu 29 grudnia 2016 r. stanowiące ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. na karę 7 lat pozbawienia wolności; skazany będzie wykonywał orzeczoną karę od 07 lutego 2024 r. do 25 września 2030 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem łącznym z dnia 9 maja 2019r.:

I. na podstawie art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k., art. 569 § 1 i 2 k.p.k., art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 i 4 k.k., art. 89 § 1b k.k., połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego w Augustowie II K 609/14 (pkt 2) i Sądu Rejonowego w Sokółce II K 516/16 (pkt 7) przy przyjęciu, że miesiąc kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania równa się 15 dniom kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, Sądu Rejonowego w Olsztynie II K 376/15 (pkt 3), II K 476/16 (pkt 5), II K 121/17 (pkt 6), Sądu Rejonowego w Koszalinie X K 682/16 (pkt 8), Sądu Okręgowego w Olsztynie II K 157/17 (pkt 9) i wymierzył R. T. karę łączną 11 (jedenastu) lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w punkcie I kary łącznej zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego w sprawie Sądu Okręgowego w Olsztynie II K 157/17 od dnia 10 lipca 2017 r., godz. 12:00 do dnia 20 listopada 2017 r., godz. 12:00 oraz w sprawie Sądu Rejonowego w Olsztynie II K 376/15 od dnia 20 listopada 2017 r., godz. 12:00

III. na podstawie art. 572 k.p.k. w pozostałej części postępowanie o wydanie wyroku łącznego umorzył;

IV. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. w pozostałym zakresie łączone wyroki pozostawił do odrębnego wykonania;

V. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2018 r. poz. 1184) w zw. z § 4 ust. 1 i 3, § 17 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 18) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. T. T. (2) kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o podatek VAT w kwocie 27,60 (dwadzieścia siedem 60/100) złotych tytułem wynagrodzenia za obronę wykonywaną z urzędu;

VI. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca skazanego, zaskarżając go w części dotyczącej kary. Zarzucił on temu wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. przez wymierzenie skazanemu wyrokiem łącznym kary 11 lat pozbawienia wolności przy zastosowaniu zasady asperacji, podczas gdy jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności z pozytywnej opinii o skazanym z zakładu karnego, możliwym było zastosowanie wobec skazanego zasady absorpcji.

Skarżący wniósł o zmianę kwestionowanego wyroku w części dotyczącej kary pozbawienia wolności poprzez jej obniżenie do 7 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako niezasadna nie mogła doprowadzić do wnioskowanej przez skarżącego zmiany wyroku.

Przed przystąpieniem do szczegółowych rozważań zauważyć należy, że obrońca R. T. wadliwie skonstruował środek odwoławczy. Kwestionując bowiem wymiar orzeczonej kary łącznej podniósł zarzut obrazę przepisów postępowania materialnego, tj. art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. Pierwszy z tych przepisów wskazuje na prymat tzw. dyrektyw prewencyjnych (ogólnej i szczególnej) przy wymiarze kary łącznej, drugi zaś wskazuje granice kary łącznej. W części motywacyjnej skargi apelacyjnej brak jest jakiegokolwiek odniesienia się do regulacji prawnych zawartych w tych przepisach w kontekście podniesionego zarzutu, zaś skarżący skoncentrował się na wykazaniu błędnej oceny materiału

dowodowego dokonanej przez Sąd I instancji, który zdaniem skarżącego niewłaściwie ocenił czasokres popełnienia przez skazanego przypisanych mu przestępstw oraz niedostatecznie uwzględnił pozytywne okoliczności dotyczące zachowania R. T. w trakcie pobytu w zakładzie karnym, wynikające z opinii penitencjarnej nadesłanej przez Dyrektora Zakładu Karnego w B., co skutkowało wymierzeniem skazanemu zbyt surowej kary łącznej.

Rzeczą zasadną pozostawało zatem rozpoznanie wniesionej apelacji w aspekcie zarzutu rażącej niewspółmierności kary.

Odnosząc się do tej kwestii przypomnieć należy, że w ustawowo określonych granicach (od najwyższej z orzeczonych kar do ich sumy) sąd ma możliwość swobodnego wyboru wysokości kary łącznej, przy uwzględnieniu stopnia związku przedmiotowo-podmiotowego zbiegających się przestępstw, w ramach określonych przez dyrektywy i zasady wymiaru kary. Przesłanka rażącej niewspółmierności kary jest spełniona, gdy sąd przekroczy granice sędziowskiego uznania i z punktu widzenia nie tylko sprawcy, ale i ogółu społeczeństwa, kara jawi się jako niesprawiedliwa i nadmiernie dolegliwa.

Kontrola instancyjna wykazała w sposób nie budzący wątpliwości, że orzeczona w zaskarżonym wyroku kara łączna pozbawienia wolności w żadnym razie cech takich nie nosi. Sąd Okręgowy wymierzając R. T. karę łączną 11 lat w sposób prawidłowy uwzględnił dyrektywy rzutujące na jej wymiar. Zastosowana zasada asperacji i jej stopień znajdują uzasadnienie w prawidłowo ustalonych okolicznościach, istotnych dla wymiaru kary łącznej.

Zgodzić się należy z Sądem I instancji, że w przypadku tego skazanego niezasadne byłoby zastosowanie postulowanej przez apelującego skrajnej metody łączenia kar w postaci absorpcji. Zastosowanie tej metody możliwe jest jedynie w wyjątkowych sytuacjach, gdy czyny, co do których zachodzi zbieg realny, pozostają w wyjątkowo bliskim związku podmiotowo-przedmiotowym. Wynika to z przyjętego w porządku prawnym założenia, że wymiar kary łącznej powinien odpowiadać zakresowi zawartości kryminalnej czynów, jakich sprawca się dopuścił (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 lutego 2018 r., II AKa 1/18, KZS 2018/3/20). Im związek ten jest ściślejszy, tym większe są podstawy do ukształtowania kary łącznej w oparciu o zasadę absorpcji. Związek przedmiotowy wynika z tożsamości pokrzywdzonych, ilości i rodzaju naruszonych dóbr prawnych, sposobu działania sprawcy, bliskości czasowej poszczególnych przestępstw. W związku podmiotowym chodzi natomiast o pobudki, jakimi kierował się sprawca, podobieństwo rodzajów winy, zamiarów.

Analizując w tym kontekście sytuację skazanego Sąd I instancji zasadnie uznał, że związek podmiotowo-przedmiotowy poszczególnych przypisanych mu czynów nie był na tyle bliski, by przemawiał za zastosowaniem zasady pełnej absorpcji. Podkreślić zwłaszcza trzeba, że choć przestępstwa objęte jednostkowymi wyrokami godziły w tożsame dobra prawne, to popełnione zostały na szkodę różnych pokrzywdzonych, na przestrzeni ponad 4 lat, a więc odmiennie niż twierdzi apelujący, czasokres ich popełnienia nie był nieodległy.

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy uwzględnił też pozytywne dla skazanego okoliczności wskazane w opinii penitencjarnej z Zakładu Karnego w B.. Wynika z niej, że R. T. prawidłowo dostosował się do rygorów więziennych, z uwagi na stwierdzone uzależnienie od alkoholu odbył terapię odwykową, pracuje nieodpłatnie na rzecz jednostki. Z drugiej strony, pomimo ponad 2-letniego pobytu w izolacji nie ukończył jeszcze żadnych programów resocjalizacyjnych i readaptacyjnych. Karę odbywa w zamkniętej jednostce penitencjarnej, a więc o największym stopniu zabezpieczeń, nie jest uczestnikiem systemu przepustkowego i nie został jeszcze w żadnym sposób sprawdzony w warunkach wolnościowych. Co istotne, za temat popełnionych przestępstw wypowiada się w sposób mało krytyczny, bagatelizując je.

Suma tych okoliczności wskazuje, że apelujący zdecydowanie przecenia skuteczność dotychczasowych działań resocjalizacyjnych podjętych w stosunku do R. T.. Proces ten nie jest tak dalece zaawansowany, jak próbuje tego dowieść obrońca i w żadnym razie nie uzasadnia wymierzenia skazanemu kary łącznej na tyle łagodniejszej, aby uzasadniona była ingerencja sądu odwoławczego. Zwłaszcza, jeśli się zważy na długi czasokres przestępczej działalności skazanego i popełnienie kilkudziesięciu przestępstw przeciwko mieniu. R. T. nie był sprawcą przypadkowym, systematyczne popełnianie oszustw było jego sposobem na życie. Okoliczność ta, wskazując na

znaczny poziom jego demoralizacji jest także czynnikiem przemawiającym za orzeczeniem surowszej kary łącznej niż wynikająca z zasady absorpcji.

Reasumując stwierdzić należy, że kara łączna w wysokości najsurowszej kary jednostkowej nie byłaby karą sprawiedliwą, jej wymierzenie prowadziło do praktycznej bezkarności skazanego za znaczną część nagannych zachowań. Nie byłaby ona także w stanie zrealizować pożądaných zadań prewencyjnych, w szczególności w sferze prewencji indywidualnej, nakierowanej na osobę sprawcy wielokrotnego i niepoprawnego, którym z pewnością jest skazany.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, z mocy art. 624 § 1 k.p.k. zwalniając skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.